СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVII. Ч. 178. Джерзи Сіти, Н. Дж., четвер, 1. серпня, 1929. VOL. XXXVII. No. 178. Jersey City, N. J., Thursday, August 1, 1929. THREE CENTS.

ГУВЕР БОРОНИТЬ ЗДЕРЖАННЯ БУДОВИ ФЛЬОТИ

ВІДПОВІДАЄ КРИТИКАМ З АМЕРИКАНСЬКОГО ЛЕҐІОНУ.

ВАШИНГТОН, 31. липня. — Президент Гувер вислав учора до Пола Мекнота, голови Американського Леґіону, листа, в якім відповідає на критику здержання дальшої будови американської воєнної фльоти, зарядженого президентом кілька днів тому.

Президент Гувер заявляє, що Америка не думає перегонятися з Великою Британією в будові воєнних кораблів, але стакути на певній нормі відношення, якщо Британія заявляє на се охоту. Американський крок був відповіддю на подібний крок Британії і Америка не може остатися позаду, бо се могло легко викликати недовіря, а за тим і ворожнечу зі сторони Британії.

Гувер признає, що остаточні умови здержання побільшування фльот Анґлії й Америки буде залежати від конференції між обома державами.

ЛЕҐ ПІДНОСИТЬ ВАГУ ОРГАНІЗАЦІЇ ДЛЯ ФАРМЕРІВ.

ПОКАЗУЄ ЇМ НА ИНШІ ПРОМИСЛИ.

БЕТОН РУЖ, Луїзіяна, 31. липня. — Найголовнішою подією в другім дни конвенції Американського Інституту Рільництва, що відбувається тут на Луїзіянськім університеті, була промова Александра Леґа, голови федеральної рільничої ради, встановленої президентом Гувером для розгляду фармерських справ.

У своїй промові Леґ доказував фармерам, що коли фармерство має заняти місце попри инші промисли Америки, воно мусить зорганізуватися таксамо, як ті промисли. Зорганізовані фармери можуть мати великий політичний і економічний вплив таксамо, як незорганізовані вони його не мають. Скорої помочі від організації вони сподіватися не можуть; поміч прийде поволи, але певно.

Президент Гувер іменував ще одного члена фармерської ради. Є ним губернатор Небраски, Семюел Меккелві.

ПОСУХА ДАЛІ НИЩИТЬ РІЛЬНИЧІ ПЛОДИ.

НАЙБІЛЬШЕ ПОТЕРПІЛА ПШЕНИЦЯ.

ВАШИНГТОН, 31. липня. — На основі рапортів з усього простору Злучених Держав департамент рільництва подає, що сьогорічні збори рільничих продуктів потерплять сильно через посуху.

Найбільше потерпіла пшениця в північно-західних стейтах. Посуха далася відчути і в Канаді. В инших околицях потерпіли другі рільничі продукти. Яблока й морелі теж сильно потерпіли.

У богато околицях посуха викликує пожежі лісів.

ЗАКИДУЮТЬ ЦЕРКВІ, ЩО ВКЛАДАЛА ГРОШІ НА КАМПАНІЮ ПРОТИ СМИТА.

ЕПИСКОП МЕТОДИСЬКОЇ ЕПИСКОПАЛЬНОЇ ЦЕРКВИ МАВ ПРИЗНАЧИТИ НА СЕ 50,000 ДОЛЯРІВ.

ВАШИНГТОН, 31. липня. — Джордж Голден Тинкгем, републиканський конгресмен з Верджинії, виступив з публичним закидом, що д-р Кенон, голова Ради Тверезости при методиській епископальній церкві півдня, дав був з церковних фондів 50,000 долярів на кампанію ворогів Смита, демократичного кандидата на уряд президента Злучених Держав.

Епископ Кенон заперечив сьому закидови, а Тинкгем ще раз його повторив, мимо епископських заперечень.

РЕКОРД ДОВГОТРЕВАЛОГО ЛЕТУ ВСТАНОВЛЕНО НА 420 ГОДИН.

„СТ. ЛУИС РОБИН" ОСІДАЄ БЕЗПЕЧНО.

СТ. ЛУИС, 31. липня. — „Ст. Луис Робин" та його летуни, Джексон і Обрайн, що завзялися були поставити недосяжний рекорд довготревалости лету, нарешті осіли на землю, побувши в воздусі без перерви 420 годин 21 мінут.

У сей спосіб побили вони попередний рекорд о цілий тиждень.

Вони готові були ще летіти далі, бо їх машина працювала добре, але ті, що фінансували лет, приказали їм осідати, і вони послухали.

Вибралися вони на лет дня 13. липня. Набирали газоліни підчас лету в воздусі з инших літаків. За весь час лету набирали вони газоліни 47 разів.

СТРАЙКАРСЬКИЙ СУД ПЕРЕНЕСЕНО З ГАСТОНІЇ.

СУД ПРИЗНАЄ ТРУДНОСТИ В ВИДАЧІ СПРАВЕДЛИВОГО ВИРОКУ.

ГАСТОНІЯ, Норт Каролайна, 31. липня. Розправу проти 16 людей, обжалованих за вбивство Ейдерголта, начальника поліції, підчас страйкової боротьби, перервано вчора на внесок адвокатів обжалованих, щоби перенести розправу до міста Шарлот, столиці повіту Мекленбурґ.

Судця Барнгил признав слушність адвокатам обжалованих, коли сі адвокати предложили йому докази, що в Гастонії й околиці богато людей відносяться до обжалованих і страйкарів з таким завзяттєм, що обжалованим грозили навіть лінчом. Ріжні хуліґани відгрожувалися не тільки страйкарам і обжалованим, але й фармерови, котрий наняв свою землю під табор для страйкарів, викинених з компанійної землі. Один свідок під присягою зізнав, що йому грозив лінчом проповідник місцевої методиської церкви, коли він небито сповняв християнський обовязок та відвідував його в тюрмі.

Розправа почнеться мабуть наново дня 26. серпня.

Тром обжалованим жінкам суд дав право вийти на волю за зложенем кавції в сумі 5,000 долярів від особи. Кавцію вже зложено.

ДО ВІДОМА ПЛОТИЧАН.

Як відомо з оголошення, в сю неділю, 4 серпня, відбудеться на фармі гром. А. Нагребецького в Кларк Тавншип, Н. Дж., пікнік на дохід будови Народного Дому в селі Плотича велика, пов. Бережани, Галичина. На сей пікнік повинні всі Плотичане конечно прибути, бо будеться брати з них фотографію (в 3-тій годині пополудні), яку опісля зашлеться до рідного села, щоби там усі знали, хто в Америці за них дбає і їм добра бажає. Крім того прочитається дуже цікаве письмо, яке наспіло з Плотичі на руки тутешнього комітету.

АРЕШТУВАЛИ КОМУНІСТИЧНИЙ ЛІТАК.

Поліція в Білгороді (Юґославія) арештувала літак, що був приготований комуністами для розкидання комуністичних відозв 1 серпня, в день комуністичних демонстрацій.

Сконфісковано також комуністичну друкарню, яка містилася недалеко одної з університетських лябораторій. Підчас арешту одного російського комуниста він хотів стріляти в поліцію, але револьвер його не вистрілив. По всій Юґославії йдуть арешти комуністів, а між ними багато студентів.

АРЕШТУВАЛИ КОМУНІСТИЧНОГО ПОСЛА.

Арешти комуністів по всій Чехословаччині продовжуються. Поліція розігнала комуністичні збори й декого з учасників арештувала. Також арештований член парляменту, комуністичний посол Грушка. 29 комуністичних газет припинено. В день 1 серпня, коли призначена комуністична демонстрація, Прагу будуть охороняти разом зі звичайною поліцією ще 1000 спеціяльних поліцаїв.

АРЕШТУВАЛИ БОЛГАРСЬКИХ КОМУНІСТІВ.

Поліція в Софії (Болгарія) перевела ревізію в секретаріяті комуністичної партії. Підчас ревізії захоплено всю партійну переписку та багато пропаґандної літератури. Притім арештовано 33 комуністів.

АРЕШТУВАЛИ ПОСЛА ШМЕРДУ.

Комуністичний посол до віденського парляменту, Чех Шмерда, арештований за те, що на одних зборах заявив, що, не зважаючи на заборону віденської поліції, комуністи урядять масову демонстрацію 1 серпня.

ВИРОК У ПРОЦЕСІ ЯКУБОВСЬКОГО.

В Найштреліц в Німеччині проголошено вже вирок в процесі невинно страченого перед кількома роками російського полоненого Якубовського. Теперішний процес виявив, що вбивку, який закидувано Якубовському, а саме замордовання 4-літного хлопця, допустилися два шваґри Якубовського — брати Артур і Фріц Ноґенси до спілки з мамою — старою Ноґенсовою. Супроти цього Артура Ноґенса засуджено на кару смерти, Фріца на 4 роки і 3 місяці тюрми, а їх маму на 9 літ. В справі формального очищення з вини страченого Якубовського відбудеться ще окремий процес.

УКРАЇНСЬКА ПІСНЯ НА РАДІО.

У пятницю, 2. серпня, в 10 год. 30 хв. вечером, на стації WOR квартет, зложений з П. Ординського, М. Гребенецького, В. Бузановського і Данилова, виконає такі українські пісні: 1) Ой, на горі та й женці жнуть; 2) По той бік гора, по цей бік гора; 3) Ой, 1791 року; 4) Зашуміла ліщинонька; 5) Чумак, 6) Ой, там за Дунаєм; 7) М. Гребенецький виконає пісню: „Ой, не шуми луже, зелений байраче".

ЩОБ ЛЕТІТИ НА ЦЕЦЕЛІНІ.

„Граф Цепелін" мав вилетіти до Америки в середу (31 липня), але довелося відложити його відлет на одну добу, бо він має зачекати Американця Пірса та його дружину, що тепер знаходилися в Росії на Волзі. Звідти вони поспішають приїхати до Москви, користуючись перегоновим автом, потягом і літаком. З Москви до Берліна вони вилетять на звичайному пасажирському літаку.

БАНКРОЦТВО ФАБРИКИ „ТЕКСТА".

Черновецька фабрика панчіх і трикотових річей „Текста" збанкротувала. Пасива виносять коло 40 міліонів, але говориться, що мабуть будуть більші. „Текста" була найбільшою фабрикою цього рода в Черновцях і давала працю 500 робітникам. Із Текстою звязаний фінансово „Палас Готель". Очікують рівнож упадку і цього підприємства, хоч воно добре розвивається.

РОЗВЯЗАННЯ „ЗГОДИ" В КРАКОВІ.

„Червіньско-руска організація Згода", яка при великому розреклямуванні польської преси розвивала жалюгідну діяльність, хотіла всетаки „прославитися" чимсь „більшим" і в дни 9. червня заповіла відоме віче в Кракові. Цей виступ „Згоди", з її карикатурним керманичем Перецем на чолі, цілком не повівся. Завдяки сміливому й рішучому протестові українського громадянства й студентства розвязано віче. Найбільше причинився до того речник студентства п. И. Яворський, який у добре продуманій промові дав знаменито здраву всім тим, що за чужий гріш хотіли йти шляхом „хлібоїдщини". У відповідь на компромітуючий дебют (у публичному значінні) „Згоди" краківське Староство Гродське зліквідувало в кілька днів пізніше це опертекове товариство.

Слід зазначити, що головний покровитель „Згоди" — краківський „Курерок" намінувся з нагоди розбиття віча заподіяти собі шалом на українське студентство. „Курерок", якийсь у відношенні до Українців не перебирає у ніяких засобах, став намовляти цим разом поліцію і сенат університету в Кракові до приноровлення репресій супроти нашого студентства. Щоб осягнути можливий успіх, цей бруковий орган подав неправдивий опис віча, називаючи українських студентів раз крайніми націоналістами, то знова „сельробами" й обвинувачуючи їх у протидержавній діяльності. Та це нічого не помогло і „Згоду" таки розвязали.

ШТУЧНІ ОСТРОВИ.

Французький ветеран-летун Блеріо заявив, що на океані мають бути побудовані 7 пливучих островів, на яких можна би було зробити стації для літаків, що будуть регулярно літати між Европою й Америкою.

ТРОЄЖЕНЕЦЬ.

Станиславівська поліція затримала під своєю опікою цікавого кравця з Гнильча (Підгаєччина). Йосиф Слугоцький за останніх 8 років змінив тричі жінку, не повідомлюючи своєї попередньої ні своєї нової про зміну своєї товариськи життя. Вперше оженився в Борщеві в церкві, вдруге в Галичі в костелі, а втретє стрібував свобідного подружого звязку, з якого має двоє дітей. Палкий кравець був би датав своє життя ще довго ніким незаприміченим, якби одночасно не мав на совісти ще кількох мантійств зі станиславівськими купцями.

АРЕШТУЮТЬ УКРАЇНЦІВ НА КУБІ.

У Гавані, столиці Куби, арештували 18 Українців. Поліція з доручення міністерства війни острову Куби напала на українське товариство, де перевела трус і забрала документи, які буцімто вказують, що там була українська революційна організація. Поліція закидає теж, що те українське товариство перевозило нелеґально Українців до Злучених Держав. Відомо, що на острові Кубі, головно в столиці Гавані, є понад 500 галицьких Українців, які там томляться в крайній нужді вже 7 літ. Вони поїхали туди з намови агентів, що відтам дістануться до Злучених Держав. Але їхні надії не здійснились.

АЗБУКА ТАНЦЮ ВІДКРИТА.

Прізвище Рудольфа Лябана не каже вам імовірно нічого. Хоч нині тисячі та міліони людей танцюють, то всеж таки й між ними ледви чи десятки знають, що найшовся чоловік, який, роздумуючи над танцем, найшов ґеніяльну ідею. Лябан є творцем письма для рухів рук, ніг та всього тіла. Так само як винайти ноти для записування звуків, нині можна вже завдяки винаходові Лябана записати знаками танець на папері. Отже, щоби виконати якийсь танець, не треба аж бачити його очима, як танцюють його инші. Система записування рухів тіла основана Лябаном на нотнім письмі; танкове письмо вживає також пять музичних ліній. Між цими лініями, над і під ними вписуються риски, стовпики, крапки і колісцята, що означують з якнайбільшою точністю положення кожної частини тіла, а головно рук і ніг. Покищо не є це ще такий довершений засіб передачі живого руху як напр. письмо з букв є передачею живого слова. Але Лябан звертає зовсім влучно увагу на факт, що написана на папері поема також потрібує аж відповідного інтерпретатора, щоби вміли її відтворити згідно з ідеєю автора та всіма її нюансами. Нотний танець є також схемою, яку вміє оживити той, що вміє відчитати поза знаками живі рухи. Одним словом: ті, що компонують танці, можуть від нині записувати їх на папері кількома знаками для вжитку всіх танцюючих!

БІЛОГВАРДЕЙЦІ ЗАХОПИЛИ ВЕЛИКЕ РОСІЙСЬКЕ МІСТО ЧИТУ.

ЧАСТИНИ ЧЕРВОНОЇ АРМІЇ ПРИЄДНАЛИСЯ ДО БІЛОГВАРДЕЙЦІВ. ГОТУЄТЬСЯ НОВИЙ НАПАД БІЛОГВАРДЕЙЦІВ НА РАДЯНСЬКИЙ ТЕРЕН. НЕПРАВДА, ЩО БОЛЬШЕВИЦЬКА АРМІЯ СИЛЬНІША ВІД КИТАЙСЬКОЇ.

ШАНГАЙ (Китай), 31. липня. — Маршал Чанґ Ґсу Лінг подав нанкінському урядови докладні відомости про перехід 300 російських білоґвардейців на радянський терен. Вони ще 16 липня захопили велике місто в Сибірі, Читу. Червоноармейці підняли повстання проти своїх командантів та приєдналися до білоґвардейців. Є відомости, що до них перейшла ціла радянська бриґада. Але ці відомости про бунт у большевицькій армії ще не перевірені.

Тепер китайська влада приняла всі міри, щоби не допустити до переходу білоґвардейців з Манджурії на радянську територію. Одночасно є відомости, що в Монґолії 1,500 білоґвардейців готуються напасти на радянський Сибір. Гу Ген мін, президент одної з провінцій Манджурії, виголосив у Нанкіні войовничу промову, в якій зазначив, що помилково думають ті, котрі говорять, що большевицька армія сильніша від китайської. Сила армії полягає не лише в її заосмотренню, але головно в моральному стані. Китайська армія тепер сильна тим, що вона революційна й у ній жиє дух активности та боротьби.

У французькій дільниці Шанґаю поліція перевела ревізію комуністичних організацій. Притім вона арештувала 300 комуністів, що готувалися до демонстрації першого серпня. Поліція говорить, що комуністи поділили Шанґай на 6 районів, якими керують спеціяльні комітети та лідери. Між захопленим матеріялом є багато летючок зі зображенням анґлійського жовніра, що бє Китайця.

МАЛО ПИШУТЬ.

МОСКОВСЬКА ПРЕСА МАЙЖЕ ПЕРЕСТАЛА ПИСАТИ ПРО РОСІЙСЬКО-КИТАЙСЬКУ КРИЗУ.

МОСКВА (СССР), 31. липня. — В московських ґазетах майже нема відомостей про події на Далекому Сході. Телеграми приносять лише коротенькі повідомлення, що американський уряд стоїть за тим, щоби Росії було привернене право на Східно-Китайській залізниці. Позатим до цього нема жадних коментарів.

Деякі газети повідомляють, що відомости про переговори радянського уряду з китайським у Берліні є неправдиві.

ЗАХОПИЛИ РАДЯНСЬКИЙ БАНК.

МОСКВА (СССР), 31. липня. — Сюди наспіли з Манджурії напівофіційні повідомлення про нові репресії китайського уряду проти радянських підданих. Китайська поліція в Далеко-Східному Банку, що міститься в Харбіні, арештувала службовців і частину клієнтів його. Замісць арештованих урядовців Китай призначив своїх, перебираючи тим у свої руки контролю банку. Нові китайські урядники перебрали у свої руки всі ключі від ріжних банкових комор та грошових скринь.

Цей банк був одним з більших чужинецьких банків у Китаю, що користувався правами екстериторіяльности. Він фінансував китайську внутрішню та зовнішню торговлю, роблячи 1,750,000,000 долярів річного обороту. Директор російського державного банку, Пятаков, післав розпорядження Далеко-Східному Банкови негайно припинити свою діяльність та постаратися забезпечити інтереси своїх клієнтів.

ПРОТИ ВІЙНИ.

ЕКЗЕКУТИВНИЙ КОМІТЕТ РОБІТНИЧО-СОЦІЯЛІСТИЧНОГО ІНТЕРНАЦІОНАЛУ ПРОТИ ДОСТАВИ ЗБРОЇ КИТАЄВИ ТА РОСІЇ.

ЦЮРІХ (Швайцарія), 31. липня. — На річному засіданню екзекутиви робітничо-соціялістичного інтернаціоналу ухвалено резолюцію проти виробу й достави зброї та воєнних матеріялів до Китаю та до Радянської Росії. Резолюції виробив і запропонував на засіданню австрійський соціяліст Бавер, а додаток до неї зробив американський делеґат Морріс Гілквіт.

Крім того ухвалено домагатися, щоби як найскорше була переведена евакуація Надренії, згідно з репараційним планом Юнґа. Таксамо домагалися, щоби питання сарського вугляного району було найскорше і справедливо розвязане.

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ ВАНДАЛІЗМ.

МОСКВА (СССР), 31. липня. — По наказу большевицької влади в ночі, коли все місто спало, спеціяльні робітники зруйнували історичні Іверські Ворота, де містилася чудотворна ікона Іверської Божої Матері. Ворота ці збудовані 260 років тому. Вони були великою московською історичною памяткою. Здивовані мешканці Москви на ранок побачили, що воріт уже нема, тому ніхто був не протестувати.

ЦЕПЕЛІН МОЖЕ ПЛАВАТИ.

ФРІДРІХСГАФЕН (Німеччина), 31. липня. — Коли буде відповідна погода, „Граф Цепелін" завтра ранком розпічне свою подорож до Америки. Біля пасажирської кабіни тепер прироблені спеціяльні бальони, які будуть наповнені повітрям. Вразі потреби повітроплав зможе осісти на океані й плавати на його поверхні.

ЗУДАРИЛИСЯ ЛІТАКИ.

ПАРИЖ (Франція), 31. липня. — Підчас французьких маневрів у повітрі зударилися два літаки. Один літак, стративши свою силу, зміг осісти вище 1,500 стіп на землю без ушкоджень. Але другий літак забив свого летуна, коли той зіскочив з нього з леґковадом.

„SVOBODA" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorder.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЛІЦЕНЦІОНОВАНІ ВБИЙНИКИ.

Що прогибіція поширяє серед населення погорду до закона, се вже всім відомо. Не відомо ще однак, що прогибіція доводить і уряд до самоволі, яка мусить бути болюча для населення. Доказом сього може посвідчити отсей випадок, що скоївся недавно в Оклагомі.

Три приватні особи, всі загорілі прогибіціоністи, вибралися з федеральним прогибіційним агентом на ревізію до одного фармера. Прогибіційний урядник, Томасон на імя, йдучи на ревізію, не постарався о потрібний варант на ревізію. Не постарався він теж заприсягнути своїх помічників як заступників, як се він був обовязаний зробити, якщо вони мали мати урядовий характер. Наконець він по дорозі облишився з двома своїми помічниками, так що один тільки з них, Джеф Гарис на імя, пішов робити ревізію.

Сей Джеф Гарис зайшов на фарму фармера, ветерана великої війни. Він не пішов до хати представити властителеви себе й ціль свого приходу, але став крутитися по загороді. Фармер, побачивши якогось чужого чоловіка коло свого курника, вийшов на двір зі своїм помічником, теж ветераном війни. Вони мали при собі рушницю, але не набиту. Як вони спитали чужинця, що він хоче на чужій фармі, сей почав сварку. По короткій виміні слів Гарис виняв револьвер і почав стріляти. Фармер упав відразу й помер. Його товариш став утікати. Гарис мимо сього стрілив до нього й убив і його.

Гариса тепер поставлено на суд. Убийства карає стейтовий суд. Його й поставлено перед стейтовий суд, і велика лава присяжних суддів винесла проти нього обжаловуюче оречення. Тепер федеральний уряд жадає розглянення справи в федеральних судах, і то на тій основі, що федеральна влада має право жадати судження своїх урядників у федеральних судах. Таке право федеральна влада без сумніву має, але воно відноситься тільки до справдішних федеральних урядників. Надавати характер урядника самовільному завалидорозі, що пхає свого носа до чужого проса, може тільки уряд, який по рабськи гнеться перед прогибіційними крикунами, бо сі крикуни мають упливи в американських церквах, а через сі церкви на політичні партії. Сього рода випадки мусять розбуджувати в народі обурення до закона, що витворює атмосферу, пригідну для такого зловжитку.

Д-р В. Клодницький.

ДЕВЯТЬДЕСЯТЬЛІТНИЙ КОРОЛЬ.

Недавно тому, бо 8 липня ц. р. минуло Джанові Д. Рокефелерові, найбогатшому чоловікові на світі, 90 років життя. Його загально називають нафтовим королем, бо на нафті він доробився великанського майна.

Джан Д. Рокефелер відомий по світу зі своїх пожертвовань і фундацій на добродійні цілі. Він то від 1911 р. до нині видав на добродійні цілі 750,000,000 долярів, себто суму, якої мабуть всі фундатори-добродії в Европі, на протязі одного століття, не перевисшили. Окрім того Рокефелер роздав, головно дітям, 20,000 нових 10 центівок, які обдаровані переховують як щасливу монету, тому, що вона походить від найбогатшої людини в світі.

Життепис Рокефелера дуже цікавий. Він є сином малозасібного фармера, кий сам не раз ходив на заробітки до сусідів — богатших фармерів. Чотирнайцятьлітний Джан Д. Рокефелер помагав батькові в праці на фармі. Він рівнож ходив на заробітки до сусідів-фармерів, щоби помагати родичам удержувати родину.

В 15-му році життя Рокефелер вчиться в школі в Клівленд, Огайо. Через недостатки школи не кінчить і вже в 16-му році стає на службу як хлопець-посильщик в якомусь торговельному бюрі. За рік Рокефелер зложив собі пару десяток долярів. Маючи жилку до бизнесу, Рокефелер зарізикував своїм „капіталом". Іменно, він купив від якогось Канадійця кльоців, сплавлених через озеро Ірі, і на тому заробив $50.00. В тому самому році Рокефелер заробив собі других $50.00.

В 17-му році життя брав Рокефелер $25.00 платні місячно, з якої більшу частину заощаджував.

Маючи 21 літ, будучий богатир на спілку зі своїм товаришем заложив ґросерню, на якій за 5 років на свою пайку заробив $10,000.

В той час у Пенсилвенії розгорілась спекуляція нафтовими теренами. Рокефелер не злакомився на закупно землі з нафтою, але взявся до рафіновання нафтової ропи, яку другі продукували. Це був його дуже розумний крок, бо тоді ще в Америці мало хто вмів рафінувати нафтову ропу. В даний час взагалі Американці уживали до освітлювання свічок-лоївок або трану, бо боялись експльозії. Вирафінувана Рокефелером нафта поволі зачала здобувати собі довіря і по кількох роках стала необхідним середником людського життя.

Подібно, як колись ґросерню, вів Рокефелер і свою рафінерію на спілку. Першим спільником нафтовим був С. Андрюс. Опісля до цього бизнесу приступив Генрі М. Флеглер. Згадані три нафтярі не дуже довго оставалися в спілці, яка носила їхнє імя, бо С. Андрюс зажадав сплати свойого уділу. Рокефелер сплатив Андрюсові один міліон Богатіючи з дня на день, Рокефелер в 1870 р. зорганізував "Standard Oil Co., яка з приходом автомобіля стала найбогатшою компанією на світі. Ця компанія вже в 1899 р. мала $23,000,000 дивіденди.

Фірма Стандард змонолізувала майже всю нафту в Злучених Державах Америки. Ця компанія в 1907 році програла славний процес і заплатила кари $29,240,000.

Пишучи цих кілька стрічок про Рокефелера, нам треба підкреслити його гарну рису, себто його жертволюбивість на гуманітарні цілі. Цю рису жертволюбивости повинні би мати і наші богаті люди в Америці та Канаді.

Правда, у нас богачів в роді Рокефелера, на жаль, нема. Однак у нас є поважне число досить богатих людий, які, на жаль, не визначаються, окрім одного Савяка з Шикаго, рокефелерівською рисою жертволюбивости. У нас обмаль таких, якіб поважнішою сумою на народні, чи гуманітарні цілі приписалися.

Дуже приємно булоби написати до часописи, що такий то а такий Українець-богач дав 50,000 на школу, а такий то а такий 50 чи 30 тисяч на українських інвалідів, сиротинець, боєвий фонд і т. н. **Воно булоб навіть дуже приємно знати, що Українці-богачі добровільно рік-річно бодай по парусот долярів платять народного податку, про який у нас від літ клеплеться в пресі!**

З РІДНИХ ЗЕМЕЛЬ.

І ЗНОВУ ПОВІНЬ.

І знову повінь навістила Підкарпаття. Розміри її і спричинені нею шкоди ще не відомі в подробицях. Знаємо тільки, що зливи і бурі, які шаліли в ночі з 11. на 12. липня, спричинили вилив усіх гірських рік і потоків. Опір, Стрий, Свіча, Лімниця, обі Бистриці, Прут, оба Черемоші та численні їх допливи виступили з берегів, заливаючи значні простори та спричинюючи великі шкоди матеріяльні. Є теж і жертви в людях. Зірвані мости, зруйновані дороги, залиті доми і поля, — ось загальний білянс ненадійної, а по суті вже застарілої елементарної катастрофи.

Не минуло ще й повних двох літ від великої повеневої катастрофи, яка в останніх днях серпня і перших днях вересня 1927 р. навістила була полудново-східну, підкарпатсько-покутську Галичину. Величезні шкоди, спричинені повінню зперед двох літ, шкоди, що йшли в десятки і сотні міліонів, знищені будинки і поля, здевастовані збори з піль, ясували нам тоді весь безмір і весь жах страшного елементу. Нагадується нам російський візник, який їздив поганою дорогою з численними вибоями і постійно перевертався в одному і тому самому місці. „І все в тому самому місці!" — говорив він журливо. Те саме можемо сказати й ми: „І все в тому самому місці!" відбувається повінь систематично, в означених відступах часу. І все повіти: Сколе, Стрий, Долина, Калуш, Богородчани, Станиславів, Надвірна, Товмач, Коломия, Печеніжин, Косів, Снятин, Городенка — є тією територією, постійно виставленою на небезпеку і наслідки повеней.

Про причини цих постійних елементарних нещасть говорилося вже нераз не лише в українській, але й річевій польській пресі (напр. у краківському „Час-і"). Порушували цю справу й наші посли в соймі. Є дві головні причини цього елементарного явища: вируб карпатських лісів та припинення реґуляції гірських рік і потоків, то тут — то там розпочатих за Австрії. Хмароломи і зливи получені з бурями і хуртовинами, такими частими в горах, скочуються нагально звалами вод по голих збочах гір, розривають корита рік і потоків і заливають гірські долини, спричинюючи величезні шкоди. Колиб ті ріки й потоки були врегульовані, то — не зважаючи на вируб лісів, переведений на широку скалю, наслідки катастрофи були би без порівнання менші. За міліони, добуті державою і приватними підприємцями з вирубу і вивозу карпатських лісів, платить майже щорічно населення нові міліони безпосередньо (знищені будинки і поля) та посередньо (податки на відбудову знищених мостів і доріг).

Здавалося, що після великої, розмірами шкід просто нечуваної, повеневої катастрофи в р. 1927, наступить систематична реґуляція рік і потоків. Невеличні суми на цю ціль встановлено і в державному буджеті, який з правила є інвестиційним буджетом тільки у відношенні до польської національної теритої. „Креси", головно східні, є зовсім занедбані під інвестиційним оглядом. Та скінчилося поки-що на відбудові і поправленні знищених доріг і мостів. Населення, що терпить за чужі гріхи, мусить самочинно собі помагати, будучи виставленим на все нові елементарні несподіванки. Невеличкі суми, встановлені в буджет на реґуляцію гірських рік і потоків, мають служити тільки підготовкою, — так сказатиб — для студійних цілей. А тимчасом повені стають нормальним явищем. І нормально відбувається нищення повінню будинків і піль, доріг і мостів, добра приватного і громадського.

Елементарні нещастя на нашому Підкарпатті і Покутті повторюються вже систематично, в означених відступах часу. Наше населення є під постійною загрозою тих нещасть. В 1927 р. збірним зусиллям нашого громадянства повелося злагіднити їх наслідки. Але так не може бути в безконечність. Не можна допустити до того, щоби постійно що два роки, чи рік-річно, повторювалися елементарні нещастя, ненадійні, а сподівані, невідклични. Єдиним шляхом до того негайне переведення реґуляції рік і потоків, припинення дальшого вирубу лісів та приспішене залісення опустілих просторів, крім покриття заподіяних шкід.

(„Діло").

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Гр. Демкович, Перт Амбой, Ню Джерзі. — Большевики, які з Вами закладаються, що Шумський не розстріляний большевиками, а живе, можуть дуже легко доказати своє твердження, якщо Шумський справді живе. Вони можуть подати Вам адресу Шумського, а самі написати до нього й постаратися, щоби він відписав. Такий лист бувби певно доказом, що він живе. — Досі большевики голословно заперечували чутки про розстріл Шумського, а ніяких доказів на його життя не наводили, хоча їм се навести легко. Вони пробували доказати його життя листами Шумського зперед двох років. Такі листи, відомо, свідчать, що два роки тому Шумський жив, та не доказують вони, що він живе тепер.

Жінка (до чоловіка, що зібрався та виходить із хати): Петре, остав мені трохи грошей, хай собі куплю капелюх.

Чоловік: Чомуж ти мені скорше не сказала, тепер уже не маю часу сперечатися.

В. Кедровський.

1919 РІК

Передрук заборонений. — Всі права застережено 1919 р.

(33)

Написав до Петлюри й через курієра передав свої дальші інформації, а також заяву, що я думаю передати свої обовязки військового аташе у місії свойому помічникови, генералови Астафеву, а сам буду повертатися на Україну до армії, бо з Антантою нема що говорити, коли ми відійшли аж на північну Волинь до чорта в зуби, де не маємо ні запілля доброго, ні терену для зручного маневрування. Значить, південь полишили для Денікіна.

27. березня. Всі ці дні чорти мене хапають, такі неприємні відомости доходять з України. Як тільки дочекаюся інструкцій від Петлюри, або дозволу, негайно повертаюся до армії, бо, бачу, кожен день до Відня прибувають все нові шкурники, втікачі. Бути серед цих, панічно настроєних панів, огидно.

Мені багато пособляє в орієнтації д-р Я. Савчак. Він роздобув відомости про страшне ґешефтярство галицького посла Василька, що був згортував для Галицької Армії здається 60 тисяч пар добрих австрійських черевиків, щось по 58 корон за пару. Потім він відступив від них, заробивши на кожній парі по яких пару корон. Черевики ці купили Поляки й відправили їх під Львів до армії Роя. Страшний і злочинний вчинок посла. Я повідомив про це Петлюру. Шкодую, що ми не мали засобів, щоби купити ці черевики раніше Василька. З тими черевиками Савчак возився щось з тиждень, але не було у нас грошей, бо їх арештували Австрійці.

Вже довший час в Угорщині панують большевики. Вони пробували затягнути до себе й Австрійців, але ці подякували. Австрійці знають, що вони живуть лише тими продуктами, які дає їм Антанта, а з разі большевицького перевороту вони знову почнуть голодувати.

29. березня. Я вже остаточно вирішив їхати до армії. Не буду чекати від Петлюри інструкцій, бо бачу з оповідань переляканих втікачів та членів все нових дипльоматичних місій, що там катастрофальний стан. Ліпше згинути в армії, ніж гнити тут між цими скиглунами, що все на когось нарікають. Яке огидне все це стадо, що з таким жахом тікає, замісць того, щоби стати до боротьби. Всі чекають, що хтось инший мусить боронити Україну та будувати для них державу. Говорив з О. Лотоцьким, що не поїду далі з місією й вертаюся назад до армії. Він стоїть на тому, що це моє діло рішати, бо я військовий і знаю, що треба робити. Знайомлю зі справами ґенерала Астафева. Нехай старий іде відпочивати.

30. березня. Приїхав Винниченко зі Земерінґа. Його викликав Галаган і Козій до Будапешту. Докладно не відомо длячого, але здається в справі порозуміння з большевиками при допомозі Белі Куна. Видно, щось крутять тут наші політичні вояжери в той час, як армія там бється.

31. березня. Винниченко вчора у вечері виїхав до Будапешту. Цікаво, що вони там вигадають проти Директорії. Можливо вже готуються перебрати на себе комуністичну владу на Україні.

4. квітня. Час пройшов у підготовці до повороту на Україну. Винниченка ще з Будапешту не було. Коли посольство наше виїде, нічого не відомо. Я вже все передав Астафеву й розпрощався з посольством. Зі мною також повертається один із секретарів посольства, Броніслав Лінкевич. Приємно їхати з ним. Солідна й серйозна людина. Він теж вирішив, що краще вертатися до армії, ніж чекати „у моря погоди", поки наші вийдуть до Царгороду.

5. квітня. Завтра ранком виїздимо на Україну. Їду спеціяльним потягом, що зі складу санітарних потягів передається Галичині як частина австрійського майна, яке припадає на долю Галичини. Цим потягом також їдуть старшини до Галицької Армії та вертаються деякі Придніпрянці. Як то буде їхатися через большевицьку Угорщину?

6. квітня. Угорські большевики поводяться з нами чемно. На австрійсько-угорському кордоні майже не оглядали наш потяг, а було що в ньому подивитися в тих ваґонах, де везли „старі меблі" (гармати). У вечері переїхали через Будапешт. Нам довше спинятися ніде не дають, а стараються, щоби ми скорше проїхали через Угорщину.

7. квітня. Дехто з тих, що сіли до нашого потягу в Будапешті, переказують, що Петлюра захопив Київ. Ніби він тепер погодився з українськими большевиками. Щось не віриться, але булоби добре, щоби нарешті ми, Українці, не різалися між собою. Така сполука свідчилаб, що всі українські кола, до комуністів включно, ставлять впершу чергу боротьбу за свою державність, а не за соціяльне визволення. Продовжувати нам внутрішню міжпартійну боротьбу є великим безглуздям. Демократія цим шляхом не може йти. Увесь наш потяг повний ріжними чутками та подробицями про ситуацію на Україні. Не розумію лише, звідки такі подробиці приходять?

8. квітня. Без пригод приїхали до Мукачева. Тут недалеко фронт мадярських комуністів проти Чехів, які захоплюють Закарпаття. Стрічав на стаціях кілька броневих потягів. Звертає на себе увагу той зовнішній лад, який панує скрізь, навіть під большевиками. Здається, що тут більше ладу, ніж у нас було в часи революції. В полі скрізь іде оранка та сіянка. По містах і стаціях порядок і спокій. Червона ґвардія без зайвої зброї, добре й чисто одягнута та не має жадних атрибутів московської червоної ґвардії, як скорострільні стрічки через плечі, ґранати й кинджали за поясами... Підчас перевірки наших документів і баґажу поведення чемне. Коли дізналися, що в нашому ваґоні їдуть люди з „дипльоматичної місії", майже нічого не дивилися, лише перейшли через ваґон.

9. квітня. Перевалили через Карпати знову в Галичину. Коли ми стояли в Мукачеві, командант його, большевик, просив, щоби наші старшини не ходили до міста, бо їх уніформи дрочать червоноґвардейців, то щоб не було яких ексцесів. На самім Бескиді з угорської сторони потяг наш довго стояв на стації недалеко тунелю. Я пішов у гори, де селянин скородив землю, щоби там щось сіяти. Розговорився з ним. Мені стало якось дивно й я відчув ще більшу національну гордість ніж дотепер, коли побачив, як цей син України, на височенних горах, десь у самих хмарах оре поле, щоби „збіжа засіяти". Яка сила української землі! І як міцно прикований до неї український нарід. Деб не сів, то все запускає свого лемішa в землю.

10. квітня. Приїхали до Станиславова. У Лавочнім досить довго сиділи й ледви собі знайшли дечого поїсти. Взагалі в Галичині на харчі скрутно, а тут ще жидівський шабас, чи що був, то й зовсім нічого не дістанеш. Тут уже „стовпотвореніє вавилонське". Сила ріжних втікачів з України, що спішать рятувати свої „бреннис останкі".

ЗНОВУ НА УКРАЇНІ.

У Станиславові дві Директорії. — „Спасителі" України. — В дорозі до Рівного. — На фронті. — „Стратеґічна помилка". — Все політикують та реорґанізують уряд. — Хаос в армії. — Наказний отаман Осецький. — Спроби вплинути на головного отамана. — Комісаріят в армії. — Компромісовість С. Петлюри.

Приїхавши у Станиславів, я негайно поспішив переговорити з С. Петлюрою по прямому телеґрафічному проводі. Я коротко поінформував його про мої спостереження за кордоном і просив наказу, що я тепер маю робити, поки повернуся до армії. Петлюра наказав поінформуватися всебічно в ситуації політичній та військовій у Станиславові, а потім виїздити до Рівного, де тоді було правительство. Притім він катеґорично наказав, щоби я приїхав разом з членом Директорії Швецем, який жив у Станиславові. Тоді в Станиславові ще перебував член директорії О. Андрієвський, а також членом Директорії був і президент Петрушевич. Таким чином тут було три члени Директорії, а в Рівному лише два: Петлюра та Макаренко.

Я почав придивлятися до того, що навколо діялося та прислухуватися до ріжних розмов та комбінацій, які тут будували ріжні втікачі з України, починаючи від лівих соціялістів революціонерів на чолі з М. Грушевським та кінчаючи правими гетьмансько-монархічними недобитками. Все це ставилося вороже до С. Петлюри і до правительства УНР. Страх перед реальною силою, яку мав у своїх руках С. Петлюра та правительство УНР, тримав їх у віддаленню від теренів, що посідала українська армія. Тут вони будували ріжні пляни створення нових правительств України, пляни „рятування України" і т. п., нічого реального й позитивного не роблючи. Звичайно, скільки було груп і політичних напрямків, стільки було й плянів.

Десь на другий день свого прибуття до Станиславова я бачився з М. Грушевським, але старий був у розмовах дуже обережний і годі було довідатися, що він думає робити. Одно він говорив ясно, що їде за кордон, щоби там вести пропаганду за українську державність. Нарікав на те, що його С. Петлюра „трохи не розстріляв" у Камянці Подільському, коли група українських лівих партій була створила новий український уряд, але її розігнав і переарештував „петлюрівський" старшина Хомадовський.

(Дальше буде).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ДІТРОЙТ, МИШИГЕН.

Віче в справі будови памятника Тарасові Шевченкові в міському парку „Бел-Айленд".

Дня 4. липня ц. р. було скликане загально-громадянське віче комітетом будови памятника Т. Шевченкові. Віче відбулося під голим небом в українськім парку (Січовий Город). Тому, що справа памятника нашому найбільшому генієві Тарасові Шевченкові є загально громадською, комітет будови старався зробити це віче дійсно загальним, запрошуючи на бесідників представників ріжних угруповань. І так запрошено слідуючих: д-р Володимир Тимошенко, професор торговельної економії на Мишиґенскім університеті; д-р Іван Яців з Анн Арбор, Миш.; гр. В. Кедровський, співредактор часопису „Свобода"; а гр. Яремчук з Дітройт заступав відділи У. Р. С., бо по певних причинах не можна було прибути представникові з У. Р. Союза зі Скрентону.

Віче отворив голова комітету Теодор Зарембський заявою, що віче скликане комітетом будови памятника Тарасові Шевченкові, в склад котого досі входять представники шіснацятьох товариств і організацій. При тім він зазначив, що дуже шкода, що на 30,000 Українців в Дітройт на віче не зійшлось більше як 600—700 людей. Пояснюючи ціль віча, він заявив, що це можливо перше того рода віче на еміграції, де зійшлись Українці ріжних поглядів, щоби сповнити заповіт нашого генія: „І мене в сімї великій не забудьте помянути". По своїй короткій промові гр. Т. Зарембський представив вічевикам шановного д-ра В. Тимошенка, як першого бесідника. Д-р В. Тимошенко, занявши місце, найперше подякував дітройтській громаді за її таке велике діло, як збудування памятника найкращому синові українського народу Т. Шевченкові. При своїй лагідній, дійсно батьківській вдачі. д-р В. Тимошенко вкоротці переповів життя та заслуги Т. Шевченка для України, а головно вплив Шевченкових творів на відродження українського народу. „Могила Т. Шевченка на Україні, — сказав д-р Тимошенко, — це святе місце для нашого народу, куди річно іде український народ, щоб поклонитися останкам свого пророка-воскресителя, а памятник, збудований вами тут на еміграції, далеко від любої України, хай стане осередком української еміграції для будучих поколінь".

Другим з ряду бесідником був д-р юридичних наук Іван Яців, уродженець канадійських степів.

Д-р І. Яців у своїй промові говорив, що він звертається спеціяльно до української молоді, уродженої тут за океаном, а котра так скоро асимілюється й забуває свій нарід, а то й нераз з погордою відноситься до свого народу, з якого вийшла. Він говорив: „Ви, молодь українська, вихована тут на цій високій культурі, не думайте, що народ, з котрого ви вийшли, є чимсь нижчими від Канадійців чи Американців. Ні, український нарід зі своїм Шевченком в нічім не уступає другим великим народам. У нас також є генії, які своєю творчістю збудили до життя сорок міліонів рабів, з котрих створили націю, що вкоротці стане вільною в сімї вільних народів. Я, як уродженець американської землі, кличу до вас: Станьте спільно до праці з вашими братами еміґрантами, та поможіть збудувати памятник нашому генієві на славу й честь будучих поколінь".

Третим з ряду був покликаний п. В. Кедровський.

Шановний бесідник палкою промовою згадав незабуту Центральну Раду, що на перше зібрання 19 березня 1917 дуже мале числом, але вже 17. квітня 1917 р., на перший український конгрес прибуло зі всіх кінців України 1,500 делегатів. Це є доказом, що український нарід жив і буде жити своїм самостійним життям. „Я не дивуюсь, — сказав бесідник, — що на цьому вічу нема стільки людей, як повинно бути, беручи під увагу таку численну українську громаду як в Дітройт. Усяке діло мусить вперше перейти свою підготовку, поки стане великим. Справа будови памятника Т. Шевченкові в Дітройт повинна заінтересувати не лише самих Дітройтчан, але усю українську еміґрацію в Злучених Державах і Канаді, бож це перший раз в історії українські виходці задумали далеко у чужині оставити памятку по своїм генієві Т. Шевченкові".

Щодо деяких непорозумінь в дітройтській громаді, щодо тепер істнуючих двох комітетів, шановний бесідник сказав: „Памятник повинна збудувати українська громада в цілости, а не якісь там осібні групи людей, котрі бажалиб використати це діло для своїх політичних цілей. Дітройтська громада повинна мати один комітет для такої справи, а не „десять".

Дальше шанов. бесідник говорив дещо про сучасне становище українського народу в краю та на еміграції, причім зазначив, що наш нарід іде до цього заповіту, що одержав від тогож Шевченка, що: „В своїй хаті своя правда і сила і воля".

Четвертим з ряду був покликаний гр. Яремчук, член контрольної комісії У. Р. С.

Шанов. бесідник в своїй коротенькій промові завзивав обидва істнуючі комітети до порозуміння між собою, а тим самим тоді робота піде краще.

Пятим бесідником був гр. І. Тимошик, котрий в своїй промові старався ліпше пояснити громаді про істнування двох комітетів.

На останку забрав слово гр. П. Угрин з Анн Арбор, котрий енергійно завзивав дітройтську громаду до спільної праці.

Усіх бесідників публика нагороджувала бурею оплесків.

Вкінці предсідатель завзивав шановну громаду до складання жертв на будову памятника чи то громадно, чи особисто, не робить ріжниці, а тільки щоб збирати.

Зараз на вічу зложили слідуючі: д-р І. Яців $10; П. Слобода $5; Ф. Іваночко $5; Г. Солоденько $5; В. Дмитришин $10; І. Луцишин $10; І. Самець $5; Н. Горин $10; В. Постернак $10; Н. Перон $5. Дрібними датками на лісти зібрали: М. Білокура $25; Галя Довбущ $18.25; Н. Атаманець $12; М. Палазій $5; А. Рідош $4. З буфету прийшло $97.05. Разом день четвертого липня приніс $236.30 на будову памятника Т. Шевченкові в Дітройт.

Гроші зложені на це конто до банку при Joseph Campan & Devison St.

В. Лазечко, секр. віча.

З ЖИТТЯ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ.

НЕ ЛИЧИТЬ ЗАХИЩАТИ ПЯНИЦЬ ТА ПРОГУЛЬНИКІВ.

Скількиб ми не писали й не говорили про те, що з бюрократами, пяницями, гультіпаками, тощо, провадиться жорстока боротьба, але бюрократів щось не меншає, живучі вони — нічим їх не дошкулиш, нічим не вколупнеш бюрократа чи пяницю, що йде плутаною стежкою й за собою слід хвостом замітає.

Ви скажете, що ми провадимо з ними рішучу боротьбу?! — Правда, — провадимо! Але часом буває, що провадимо цю боротьбу не цілком організовано; одна установа прожене бюрократа чи пяницю, а він другими дверима до нової установи пролізе й тут обкопається так, що й з гармати не добеш. Або ще буває — одна установа приборкає пяницю, чи бюрократа, а друга його виправдає. Тоді хто його знає, що й робити.

Підчас чистки членів ЦКК КП(б)У на Червонопрапорному заводі, коли перевіряли тов. Вітковського, робітники подавали йому зауваження, що в апараті Сороблкоопу є чимало бюрократів, є продавці, які обдурюють покупців, тощо.

Робітники розповіли про це не тільки тов. Вітковському, а й тов. Сольцови, що головував на зборах.

— Не може цього бути, — сказав тов. Сольц. Негідному робітникові, пяниці чи бюрократові не місце в радянській установі.

— Але, як — запитали тов. Сольца, — викинути з установи пяницю, коли його всі кругом захищають?

— Ніхто не буде пяниці захищати, — сказав тов. Сольц. — Не може цього бути. Закона такого нема.

— Але суд виправдовує пяницю, захищає її.

— Суд? — запитав тов. Сольц. — Закон не захищає пяниць чи бюрократа, але є судді, що не розуміють законів. І таких суддів треба чистити.

Ось кілька ілюстрацій до цього.

На Червонопрапорному заводі працював на посаді завідувача кінного двору гр. Бутяєв. Мав він таку звичку, щоб у пляшку глибоко зазирати, дивитися, що там на дні лежить. А як на дно пляшки погляне, то таке там побачить, що в нього голова заболить, затремтять руки, слина з рота падає, й тхне від нього за три верстви таким духом, що... горільчаним прозивається. Взяв він на себе провину кіньску й замість того, щоб коней краще годувати та напувати, він щодня напував сам себе, а про коней не думав і не гадав. Сам від горілки пух, а коні марніли, ноги в них як цівки, а в Червонопрапорному заводі розмов було чимало про негідного завідувача. Кінь — він не вміє про свою тугу розповісти — то коні іржали голодні, а Червонопрапорці чути те іржання й говорили між собою, що варто Бутяєва скоротити, чи то пак зовсім викинути, щоб горільчаним духом і не пахло на кінському дворі.

Почули ці нарікання адміністрація, заводоуправа про це дізналася... запропонували Бутяєву здати справи, більше горільчаного чаду на кінському дворі не розводити.

А Бутяєв, коли йому видали папірця про скорочення, в руки взяв та в трудсесію подався. Там прикинувся „святим та божим", щось наговорив, розпинався й присягався.

Тимчасом на кінському дворі зявився новий завідувач. І зовсім він не нагадував Бутяєва, бо коні в нього пили; гарно стало на дворі, коні кости поховали, повеселішало кругом.

Коли гульк... Бутяєв зявився. Прийшов до заводоуправи, папірцем об стіл, немов каміцем, бухнув.

— Ось вам від трудсесії записка, щоб мене на посаді поновили, й виплатили мені 800 карбованців за те, що я гуляв. Дали мені „відпустку", то тепер вам платити доводиться.

Не Червонопрапорному Бутяєва звільнили, бо мали на те підстави, а трудсесія на себе ролю „мами-захисниці" взяла й заводоуправі та адміністрації заводу величезну дулю показала.

І це не єдиний приклад. Коли робітник Червонопрапорного заводу Поляков смертельно почав пити й до того допився, що й на роботу не ходив, що місяця гульні розводив, тоді звільнили Полякова. А він за кілька днів прийшов і папірця від трудсесії приніс, що його на роботі поновлено. Довелося йому гроші за прогул платити й на роботу приняти. А він почав працювати й за тиждень зовсім покинув роботу.

— Нагулявся, мовляв, досхочу.

Невже суддя не зумів зясувати питання про цих пяниць і невже їм повинна була адміністрація виплачувати такі великі гроші? Невже личить захищати пяниць та саботажників, невже в законах НКТ та ВЦРПС нема розділу про те, що пяницям нічого не треба виплачувати, а тимбільше не треба їх поновлювати на посадах?

Такий закон є! Пяниць ніхто не захищає. Тут все можна пояснити лише тим, що суддя не зважав на адміністрацію. А через це плачуть державні гроші. Цього треба уникнути! Треба вимести мотлох з голів деяких наших суддів, що не бачать і не розуміють тих законів, за якими судять вони і за якими судити треба.

І. Косовський, М. Чачко.
(„Пролетарська Правда", Київ).

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ПРОТОКОЛ

XVII. Головної Конвенції Українського Народного Союза, що відбулася на днях від 13. до 18. мая 1929. включно, в місті Нюарк, Н. Дж.

(28)

Пополудневе засіданне.

На зарядженне предсідателя прочитано спис урядників і делеґатів, з котрих бракували: Ст. Матчак, гол. радний, і делеґати відділів: 64, 76, 96, 116, 181, 193, 288, 344, 358.

На порядок дня прийшло відповіданне гол. рек. секретаря І. Каштанюка на поставлені йому запити. І. Каштанюк відповідав кождому делеґатови окремо, а відповіди звучали:

Світла Президіє, Високоповажані Делеґати і Делеґатки:

Я чуюся мило здивованим, що так мало голосів і закидів знайшлося проти мене, бо працюючи протягом чотирох повних літ, я знаю, що я робив помилки і міг легко кождому з вас наразитися. Тому я вдячний вам, що ви оказуєте вирозумілість і поблажливість, та що я не мушу витрачувати слів і дорогого часу на довгі оправдування, а на поставлені запити постараюся по можности відповісти як найкоротше.

Делеґатови відділу 169, Павлови Ґадзієви на питаннє щодо цего, що в моїм справозданню я виказав членів повнолітних у віці 16-тім, то це тому, що ми в такім віці до повнолітних приймаємо, хоч наші табельки вкладок зачинаються після законів стейту Ню Джерзи від року 18-го. Робиться це на тій підставі, що коли 16-літному можна іти до праці і своє життя на рівні з повнолітними наражати, то мусить бути вільно таке молоде життя також на рівні з повнолітними обезпечити.

Делеґатови 45-го відділу, Миколі Сеникови, на закид, що я в однім случаю приймив урядовий документ без печатки, а саме переступний лист, на якім не відбито печатки тільки для проби, чи такий буде принятий, а в інших случаях я завертав і „фиркався" безпотрібно, чим, на думку того делеґата я дав доказ, що не всіх і не все трактую однаково, я мушу сказати, що слідує:

Я не знаю і не памятаю, щоби я коли „фиркався", але фактом є, що я не раз мушу ріжні документи завертати до поправи, та що це такий мій обовязок. Переступний лист видається для члена, а не для гол. секретаря. Член з таким листом голоситься до іншого відділу і щойно опісля переступний лист опиняється в актах гол. канцелярії. Для того, для мене брак печатки на переступнім листі, який то лист вже послужив своєму призначенню, не має великого значіння. І коли такий факт був зроблений для проби, то це мусіло відноситися в першій мірі до члена, котрому видано лист без печатки, і він приймив. Відтак на тую пробу був виставлений відділ, який приймив члена з переступним листом без печатки. Однак коли на якімсь іншім документі, висиланім прямо до гол. канцелярії, бракує печатки, підписів члена чи урядника, або коли такий не є в якийсь інший спосіб леґально спорядженим, то не можна дивуватися, коли я, або взагалі гол. канцелярія, завертає до поправи чи доповнення. Всякі документи, висилані до гол. канцелярії до її урядового ужитку, мусять мати форму леґальну, приписану статутом, бо вони відносяться до правосильности члена і суми його обезпечення. Нераз на однім документі, як приміром у вступній аплікації кандидата, вимагається підпису кандидата в кількох місцях і декому може здаватися це злишним. Однак це тільки свідчить, що в тім документі є осібні части, які осібно мусять бути підписані, хоч становлять спільний документ. І так, примірóм, у вступній аплікації кандидат підписує на першій стороні заяву, що бажає приняття тай що буде повинуватися правилам і статутам організації. В другій части на другій стороні тої аплікації кандидат розпоряджає виплатою посмертної запомоги. На підставі тих розпоряджень виплачується річно сотки тисяч долярів і тому вони мусять бути леґально виписані і підписані. А в кінци на тій самій аплікації вступній вимагається ще й третого підпису кандидата на лікарськім свідоцтві, який то підпис повинен бути зроблений в присутности лікаря і служить для ствердження тожсамости особи кандидата тай для ствердження ним правдивости поданих зізнань щодо стану здоровля.

Делеґатови від. 301. Павлови Підлісному, за зверненнє уваги, що в моїм звіті я помилився, називаючи цей відділ його старою назвою „Братство св. Димитрія", а не новою його назвою „Т-во ім. Дмитра Вітовського", щиро дякую і за помилку перепрашаю.

Делеґат відділу 223. Іван Барнась звернув мені увагу, що я приймив на підставі вступної аплікації кандидата до іншого відділу, котрий був перед тим членом у відділі 223-тім і лишив довг, якого звернення він домагався, мушу сказати, що я за тим довгом упоминався, однак силою його стягнути не можу, позаяк статут на затягненнє таких довгів не дозволяє. Коли відділ не користає з прислугуючого по статутам права і не суспендує члена за не плаченнє вкладок, але йому кредитує, то робить це не лиш проти асекураційного закона, але і на власне ризико, що такий довг може пропасти. Затягаючі такі довги звичайно відмовляються залеглі вкладки платити, освідчаючи, що ніяких довгів не затягали і о кредит не просили, тай до обовязку віддання не почуваються.

Відповідь Товаришови Василеви Калині, делеґатови від. 23, на питаннє, поставлене специяльно на припорученнє ухвали відділу, позволю собі задля неприсутности того делеґата за згодою конвенції оставити на остаток.

На запит делеґата Миколи Близнака, від. 204, в справі метрикальних книг для молодечого департаменту, мушу сказати, що вже 8 літ без таких книг обходимося і вони показалися в практиці не конче потрібними. Метрикальні книги в департаменті повнолітних мусять бути, бо в разі смерти самотного члена щоби було з чого засягнути інформацій щодо його походження, розпорядження виплати посмертної запомоги і т. д., яких потрібно до виписання так званого смертного листа. З малолітними досі без того можна було обходитися ще й задля упрощення діловодства відділовим секретарям, так як коли помре дитина, то всегда хтось тут остається, що всяку інформацію до виписання смертного листа подати може. Спадкоємцями дітий є в першій мірі родичі, або той, хто її на своє імя вписав, а відтак такі спадкоємці, яких признає державний закон. Малолітні не можуть робити записів, ані назначувати спадкоємців.

Однак тому, що в другій табельці молодечого департаменту можна оставати аж до смерти, оплачуючи вкладки до 70 року життя, так гол. канцелярія буде мусіла в коротці метрикальні книги завести також і в молодечім департаменті.

На просьбу делеґата від. 168, Мик. Пащина, щоби пояснити табелю мого звіту, яка відноситься до лінів, а саме, чи всі члени, котрі вступили до У. Н. Союза перед реформою 1915 р., є обтяжені лінами, отсим пояснюю, як слідує: Коли з початком 1915 р. переводилося реформу, то всі члени зачали платити вкладки від віку, який в той час мали, так якби в перше вступили до організації. Навіть старі грамоти заміняли за нові. Їх вкладки відразу подвоїлися, або ще більше зросли. Тільки мала частина членів, а саме та, що не хотіла платити високих вкладок, а домагалася, щоби їм позволено платити після віку вступу, то є о кілька до кільканайцять літ менчого, згодилася на записанне довгу-лінів на свої грамоти. І так у тих членів, що лін затягнули, знайшовся довг на папери, а **вкладки в кишени.** Той довг вже два рази був частинно „відписуваний", так, що з оріґінального довгу затягненого днесь остається вже лиш одна третина на папери, а ті члени, що такі ліни мають, дальше платять і аж до смерти платити будуть много менчі вкладки від вкладок тих членів, що при реформі жадних лінів не брали.

Делеґат від. 7-го, Дмитро Капітула звертається за поясненнем, длячого звіт мій виказує, що відділ 385-тий має 75 членів, а делеґат 3 голоси, як також від. 14 має 47 членів, а його делеґат 2 голоси. Чи це є помилка друкарська, чи помилка секретаря.

Щодо відділу 385-го, то це помилка друкарська. При ломанню форми на стороні 10-тій мого звіту, де на стейт Міннесота виказується два відділи, а то відділі 345 і 385, є переставлені стрічки. Число членів від 345 подане в стрічку відділу 385-го і на відворот.

Щодо від. 14-го, то звіт виказує рух членів тільки по конець року 1928. Однак голоси делеґатів є обчислені після того, кілько у відділах було членів в часі проголошення конвенції, то є з кінцем січня 1929 р. Відділ 14-тий з кінцем грудня 1928 р. мав дійсно тільки 47 членів, однак в часі проголошення, то є з кінцем січня 1929 р. мав 51 членів і тому делеґат того відділу є виказаний як управнений до двох голосів, згідно з статутом § 16.

(Дальше буде).

НЕ ЗАБУВАЙТЕ ЗА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ У. Н. СОЮЗА.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Жертва на інвалідів.

Громадянин Петро Сороколіт переслав через Обеднання один доляр на допомогу інвалідам. Крім того він зложив у січні 5 долярів на народні цілі.

—o—

КЛІВЛЕНД, ОГАЙО.

Збірка на інвалідів.

На гостині у Дмитра та Марії Дорош на заклик гром. М. Притуляка присутні гості зложили 14 долярів на допомогу інвалідів Української Армії. Пожертви склали такі громадяне: П. Свідрик, М. Притуляк, Д. Дорош, Ю. Кубек, Н. Зарічний, М. Петровський, Т. Оліярчук, П. Головчак, Д. Бочуляк, Й. Войнаровський, П. Боднарчук по 1 дол.; А. Угрин, І. Шандерський, С. Шуст, Т. Дрипач, А. Сарахман і Й. Угрин по 50 центів.

Гроші вислано до краю через Обеднання.

—o—

ШИКАҐО, ІЛЛ.

На допомогу пластунам.

Громадянин С. Ґенсьорський склав 1 доляра на фонд для висилки пластунів на зїзд в Анґлії.

—o—

ДІРФІЛД, МАСС.

Збірка на інвалідів.

Братство св. Івана Хрестителя, 34 відділ УРС, мало посвячення прапорів. При тій нагоді воно запросило товариство Галицька Січ, 207 відділ. Підчас спільної забави громадянин І. Костюк виголосив промову на тему про обеднання нашого народу, щоби наш нарід зрештою виборов собі права та не був слугою инших народів.

Пригадавши про геройську боротьбу українських армій за нашу державність, він закликав присутніх до жертви на інвалідів. Його промова так захопила всіх, що пятьлітня донька гр. П. Затирки віддала на допомогу калікам ті гроші, що їй тато дав на „айскрім".

Жертви зложили такі громадяне: о. Т. Двуліт 2 долярі; І. Заворотний 1.30 центів; М. Заворотний 1.25 центів; І. Костюк, Т. Ткачук, М. Білий, Я. Іванів, С. Ваврішин, Й. Затирка, М. Маліцький, М. Кметь, М. Рева, Г. Гаранюк і Т. Тилкевич по 1 дол.; п. Олійчук, Марія Семчишин, С. Пасічник, В. Коваль, К. Форманський по 50 цнт.; Ярина Затирка 30 цнт.; Д. Ковальський, С. Качан, М. Ясіновський, С. Близнюк, П. Микитюк, Ясіновський по 25 цнт.; Олейчук 15 цнт. і Т. Падчук 10 цнт. Гроші вислано через Обеднання.

Іван Костюк,
предсідатель 207 відділу.

DO YOU KNOW WHY --- It Isn't Always Cheapest to Pick Your Own Berries? INTERNATIONAL CARTOON CO N.Y. 328 Drawn for this paper By Frank Leet

HEY, MARY DON'T BUY ANY OF THEM, I'LL GO OUT AFTER SOME MYSELF
THEY'RE ONLY TEN CENTS A QUART MISSUS
'LOW BOSS! WON'T BE DOWN TODAY - GOTTA HEADACHE'
AH! THIS AIR IS FINE
BERRIES
THEM'S MY BERRIES AN' THEY'LL COST YE $1.00 AN' THET BUSTED BARB WIRE LL COST YE 'NOTHER $1.00 AN' $1.00 MORE FER SCARIN' THE BULL
TOTAL COST OF 3 QT OF BERRIES
DOCKED ONE DAY'S PAY — $5.00
TO FARMER — $3.00
TO ONE STRAW LID LOST — $3.00
TO ONE SUIT OF CLOTHES RUINED — $25.00
TOTAL — $36.00 OR $12 A QUART